

3. कोष्ठात् शब्दं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

(क) भीमरावस्य अम्बेदकरस्य जन्म अभवत् ।

(उत्तरप्रदेशो/मध्यप्रदेशो)

(ख) भीमरावः कॉलेजशिक्षकः नियुक्तः ।

(मुम्बईनगरे / बिहारप्रान्ते)

(ग) निर्माणे तस्य महद् योगदानं वर्तते
(अमेरिकीसंविधानस्य/भारतीयसंविधानस्य)

(घ) सः महान् पण्डितः आसीत् ।
(गणितविषयस्य/विधिशास्त्रस्य)

(ङ) सः अस्पृश्यानां.....कार्यं कृतवान् (हिताय/नाशाय)

उत्तराणि—(क) मध्यप्रदेशे, (ख) मुम्बईनगरे, (ग)
भारतीयसंविधानस्य, (घ) विधिशास्त्रस्य (ङ) हिताय ।

4. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरम् एकपदेन लिखत -

(क) कस्मिन् प्रदेशे अम्बेदकरस्य जन्म अभवत् ?

(ख) कस्मिन् वर्षे अम्बेदकरस्य जन्म अभवत् ?

(ग) कस्मात् विश्वविद्यालयात् अम्बेदकरः डाक्टरोपाधिं
प्राप्तवान् ?

(घ) भारतीयसंविधानस्य मुख्यनिर्माता कः आसीत् ?

(ङ) जीवनस्य अन्तिमकाले अम्बेदकरः कं धर्मं गृहीतवान् ?

(च) अम्बेदकरस्य भास्वरं जीवनं कस्मिन् वर्षे समाप्तम् ?

उत्तराणि—

(क) मध्यप्रदेशे ।

(ख) 1891 ई० ।

(ग) कोलम्बिया विश्वविद्यालयात् ।

(घ) भीमराव अम्बेदकरः ।

(ङ) बौद्धधर्मम् ।

(च) 6 दिसम्बर 1956 ई० ।

5. वचनपरिवर्तनं कुरुत -

एकवचनम्

पठति

(क) गच्छामि

(ख) खादति

बहुवचनम्

पठन्ति

.....

.....

(ग)	विस्मरति	—
(घ)	आसीत्	—
(ङ)	अभवत्	—
(च)	अस्मि	—
(छ)	तिष्ठति	—

उत्तराणि—

(क)	गच्छामि	—	गच्छामः ।
(ख)	खादति	—	खादन्ति ।
(ग)	विस्मरति	—	विस्मरन्ति ।
(घ)	आसीत्	—	आसन् ।
(ङ)	अभवत्	—	अभवन् ।
(च)	अस्मि	—	अस्मः ।
(छ)	तिष्ठति	—	तिष्ठन्ति ।

6. 'सत्यम्' 'असत्यम्' वा लिखत -

यथा— मध्यप्रदेशस्य महूनामके नगरे अम्बेदकरस्य जन्म

अभवत् सत्यम् ।

(क) भीमरावः अम्बेदकरः ईसाई-धर्मं गृहीतवान् ।

(.....)

(ख) सः दलितानाम् अस्पृश्यानां हिताय महत्कार्यं कृतवान् ।

(.....)

(ग) सः भारतीयसंविधानस्य मुख्यनिर्माता आसीत् ।

(.....)

(घ) सः भारतस्य पञ्चमः विधिमन्त्री आसीत् ।

(.....)

(ङ) सः 'भारतरत्नम्' इति राष्ट्रीयं सम्मानं प्राप्तवान् ।

(.....)

उत्तराणि-
(क)

भीमरावः अम्बेदकरः ईसाई-धर्मं गृहीतवान् ।
(असत्यम्)

(ख) सः दलितानाम् अस्पृश्यानां हिताय महत्कार्यं कृतवान् ।
(सत्यम्)

(ग) सः भारतीयसंविधानस्य मुख्यनिर्माता आसीत् ।
(सत्यम्)

(घ) सः भारतस्य पञ्चमः विधिमन्त्री आसीत् ।
(असत्यम्)

(ङ) सः 'भारतरत्नम्' इति राष्ट्रीयं सम्मानं प्राप्तवान् ।
(सत्यम्)

पदे योजयत -

(क)	गृहम् + अगच्छत्	=
(ख)	इदम् + एव	=
(ग)	मुनीनाम् + आश्रमः	=
(घ)	फलम् + इव	=
(ङ)	वनम् + आगच्छत्	=
(च)	शीघ्रम् + एव	=

उत्तराणि-

(क)	गृहम् + अगच्छत्	=	गृहमगच्छत्
(ख)	इदम् + एव	=	इदमेव
(ग)	मुनीनाम् + आश्रमः	=	मुनीनामाश्रमः
(घ)	फलम् + इव	=	फलमेव
(ङ)	वनम् + आगच्छत्	=	वनमागच्छत्
(च)	शीघ्रम् + एव	=	शीघ्रमेव

निम्नवाक्यानि घटनाक्रमेण संयोज्य लिखत

अस्पृश्यतां दूरीकर्तुं महत्कार्यं कृतवान् । अस्य प्रारम्भिकी
रत्नागिरिनगरे संजाता । भीमरावस्य जन्म 1891 ई० वर्षे
अभवत् । अस्य जीवनं 1956 ई० वर्षे समाप्तम् । अयं

कोलम्बिया-विश्वविद्यालयात् डॉक्टरोपाधिं लब्धवान् ।

तराणि-भीमरावस्य जन्म 1891 ई० वर्षे अभवत् । अस्य प्रारम्भिकी
रत्नागिरिनगरे संजाता । अयं कोलम्बिया-विश्वविद्यालयात्
डॉक्टरोपाधिं लब्धवान् । अस्य जीवनं 1956 ई० वर्षे समाप्तम् ।

अस्पृश्यतां दूरीकर्तुं महत्कार्यं कृतवान् ।

सन्धिं कुरुत-

(क)	तत्र + एव	=
(ख)	इति + उपाधिम्	=
(ग)	कदा + अपि	=
(घ)	यदि + अपि	=
(ङ)	नमः + ते	=
(च)	वदामि + अहम्	=
(छ)	सरः + तीरे	=

तराणि-

(क)	तत्र + एव	=	तत्रैव
(ख)	इति + उपाधिम्	=	इत्युपाधिम्
(ग)	कदा + अपि	=	कदापि
(घ)	यदि + अपि	=	यद्यपि
(ङ)	नमः + ते	=	नमस्ते
(च)	वदामि + अहम्	=	वदाम्यहम्
(छ)	सरः + तीरे	=	सरस्तीरे

विभक्तिनिर्णयं कुरुत -

यथा - महाविद्यालये
(क) विधिशास्त्रस्य.....

सप्तमी विभक्तिः

- (ख) प्रतिभाम्.....
 (ग) तस्य.....
 (घ) हिताय.....
 (ङ) स्थितात्.....
 (च) बालकेन.....

उत्तराणि-

(क)	विधिशास्त्रस्य	षष्ठी विभक्तिः
(ख)	प्रतिभाम्	द्वितीया विभक्तिः
(ग)	तस्य	षष्ठी विभक्तिः
(घ)	हिताय	चतुर्थी विभक्तिः
(ङ)	स्थितात्	पंचमी विभक्तिः
(च)	बालकेन	तृतीया विभक्तिः

11. प्रकृति-प्रत्यय-विभागं कुरुत-

दृष्ट्वा, गृहीत्वा, गत्वा, लब्ध्वा, स्थित्वा

उत्तराणि-

- दृष्ट्वा = $\sqrt{\text{दृश्}}$ + क्त्वा
 गृहीत्वा = $\sqrt{\text{ग्रह}}$ + क्त्वा
 गत्वा = $\sqrt{\text{गम्}}$ + क्त्वा
 लब्ध्वा = $\sqrt{\text{लभ्}}$ + क्त्वा
 स्थित्वा = $\sqrt{\text{स्था}}$ + क्त्वा ।